

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آیا برای زن حائضه، قرائت قرآن از طریق اینترنت و تلفون جواز دارد؟

(ترجمه)

پرسش

السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته!

می‌خواهم پیرامون حکم شرعی این موضوع جويا شوم، آیا برای خانم حائضه قرائت قرآن از طریق اینترنت و تلفون‌های همراه جواز دارد؟ آرزوی پاسخ را از شما دارم.

پاسخ

وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته!

برای وضاحت پرسش شما توضیح امور سه گانه زیر لازم است:

خواندن قرآن‌کریم بطور شفاهی بدون از مصحف، لمس کردن مصحف و خواندن قرآن از آن، برداشتن کمپیوتر و تلفون همراه که در آن برنامه قرآن نصب بوده و خواندن از روی آن.

1- خواندن قرآن برای حائض به شکل شفاهی، یک مسئله اختلافی میان فقهاء می‌باشد؛ برخی‌ها آن را حرام دانسته و برخی جواز داده‌اند. قول راجیح نزد من پیرامون موضوع این است که خواندن قرآن برای حائض که تلفظ می‌کند، جواز ندارد؛ چرا که حاکم در مستدرک خود از سلیمان بن حرب و حفص بن عمرو بن مرة از عبدالله بن سلمه روایت نموده که فرمود: من و دو مردی دیگر نزد علی رضی الله عنه داخل شدیم، علی رضی الله عنه فرمود:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْضِي الْحَاجَةَ، وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ، وَيَأْكُلُ اللَّحْمَ، وَلَمْ يَكُنْ يَحْجُبُهُ عَنْ قِرَاءَتِهِ شَيْءٌ لَيْسَ الْجَنَابَةُ»

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم، قضای حاجت می‌نمود و قرآن تلاوت می‌کرد و گوشت را می‌خورد و هیچ چیزی وی صلی الله علیه وسلم را از خواندن قرآن مانع نمی‌شد؛ مگر جنابت.

حاکم این حدیث را صحیح الاسناد گفته و ذهبی هم صحیح پنداشته است. از این حدیث واضح است که رسول الله صلی الله علیه وسلم قرآن را شفاهی تلاوت می‌کردند؛ مگر هنگامی که جنب می‌بودند. ازین جهت برای جنب قرائت قرآن جائز نمی‌باشد. و از حیث قرائت قرآن، هر آن حکمی که بر جنب تطبیق می‌شود، بر حائض نیز تطبیق خواهد گردید. از همین جهت قول راجیح نزد من این است که زن حائضه قرآن را تلاوت نکند.

2- دست زدن قرآن برای جنب و حائض جایز نیست و آن بنا بر قول الله سبحانه و تعالی ﴿لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ﴾ حرام است. و در حدیث شریفی که امام مالک در موطا آن را از عبدالله بن ابی بکر بن حزم روایت نموده: در یادداشتی که آن را رسول الله صلی الله علیه و سلم برای عمرو بن حزم نبشته بود:

«أَنْ لَا يَمَسَّ الْقُرْآنَ إِلَّا طَاهِرٌ»

ترجمه: لمس نمی‌کند؛ قرآن را مگر انسان پاک!

در روایتی دیگر امام مالک در کتاب موطا این حدیث را با اکمال نام عبدالله چنین آورده است: از عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بن محمد بن عمرو بن حَزْمٍ و هم‌چنین این حدیث را طبرانی در الکبیر و الصغیر از سالم پسر عبدالله بن عمر به این سند روایت کرده است که سلیمان بن موسی گفته که سالم بن عبدالله بن عمر از پدرش روایت می‌کند که: رسول الله صلی الله علیه و سلم فرمود:

«لَا يَمَسُّ الْقُرْآنَ إِلَّا طَاهِرٌ»

ترجمه: لمس نمی‌کند؛ قرآن را مگر انسان پاک!

از همین جهت قول راجیح نزد من این است که دست زدن قرآن و قرائت برای حائض حرام است.

3- مسئله گرفتن کمپیوتر و یا تیلیفون که قرآن در آن است، بحثاش قبلاً گذشت و لازم می‌پندارم که بحث را به آن آغاز نمایم. و آن این که حمل مصحف در صندوق و یا در خریطه‌ای باشد؛ پیرامون اش فقهاء اختلاف نمودند.

حنفی‌ها و مالکی‌ها به این نظر اند که باکی ندارد که انسان جنب و بی‌وضوء قرآن را با پوشی که به آن بسته‌گی داشته باشد و یا چیز به آن بستگی نداشته باشد، درست است که دست بزند؛ چون این در حکم لمس داخل نمی‌شود و هیچ مانعی وجود ندارد. این گونه دست‌زدن حکم شخصی می‌گیرد که قرآن کریم را در بار خود حمل نماید؛ چون نهی که این‌جا وارد شده پیرامون لمس بوده و این‌جا لمس تحقق نمی‌گردد. هم‌چنین احناف را قول بر آنست که اگر قرآن با غلاف‌اش که دوخته‌گی نباشد و یا در خریطه‌ای گرفته شود، کراهیتی ندارد. اما مالکی و شافعی و در یکی از اقوال از احمد روایت است که لمس کردن و دست‌زدن قرآن برای حائض و جنت جواز ندارد. مالکی‌ها گفته‌اند: حمل قرآن برای ناپاک مطلقاً درست نیست؛ برابر است بالای بالش باشد و یا لوح قرآنی و یا هم با پوش چسپیده باشد و یا چیزی که جزء آن نباشد. هم‌چنین در روایتی صحیح از شافعی‌ها بیان شده که حمل قرآن، دست‌زدن خریطه و صندوقی که خاص برای قرآن آماده شده باشد، دست‌زدن آن در حالت حیض و جنابت درست نیست؛ اما لمس صندوق و خریطه‌ای که برای بار کردن آماده شده و در آن مصحف وجود داشته باشد، مانعی وجود ندارد که قرآن در آن حمل و دست زده شود. این واضح است که درین مسئله اختلاف فقهی وجود دارد. قول راجیح این را می‌دانم که حمل تیلیفون همراه بدون طهارت اگرچه برنامه قرآن را در برگیرنده باشد، جایز می‌باشد؛ چون این واقعیت حکم مصحف را به خود نمی‌گیرد. واقعیت ذخیره برنامه در حافظه‌ی تیلیفون همراه، مانند کتابت نیست، چرا که تیلیفون‌ها

برعلاوه برنامه‌های قرآن دیگر برنامه را نیز دارد؛ از همین جهت حکم مصحف را با خود نمی‌گیرد و از این امر دو حالت استثناء می‌شود:

اول: روشن کردن برنامه‌ی قرآنی و ظاهر شدن نص قرآنی بر روی صفحه؛ درین حالت نص نوشته شده به خود حکم مصحف را می‌گیرد؛ چون این واقعیت حکم کتابت نص را می‌گیرد. لمس کردن روی شیشه‌ای که عبارات قرآنی روی آن ظاهر می‌گردد، حرام بوده؛ مگر برای زن و مرد طاهر؛ چون این واقعیت به مثابه‌ی نوشته به روی ورق، صحیفه‌ها و پوست‌هایی را دارد که مصحف به آن نوشته شده باشد. از همین جهت حمل تلفون که از روی آن قرآن را می‌خواند؛ جایز نیست؛ مگر برای فرد طاهر. هم‌چنان زمانی که شیشه‌ی تلفونی که به آن مصحف باز شده باشد، درست نیست که آن را بردارد؛ مگر انسان پاک؛ ولی هرگاه تلفون که در آن قرآن است، بروی صفحه‌اش عبارات قرآنی باز نباشد؛ درین حالت برای جنب هم جواز دارد که آن را بردارد؛ اگرچه برنامه قرآنی در داخل آن موجود باشد؛ چون واقعیت تلفونی که قرآن در آن است، اگر عبارات قرآنی به روی صفحه‌اش ظاهر نباشد، واقعیت آن با واقعیت قرآن فرق دارد.

دوم: اگر تلفونی که قرآن کریم در آن است؛ در برگزیده‌ی برنامه‌ی دیگر به جزء قرآن نباشد؛ به عبارت دیگر تلفونی که تنها برای خواندن قرآن استفاده شود و در آن کدام برنامه‌ی دیگر نباشد؛ درین حالت حمل‌اش برای جنب جواز ندارد. این همان چیزی است که درین مسئله ترجیح می‌دهم. الله سبحانه و تعالی داناتر و حاکم‌تر است.

برادر تان عطاء بن خلیل ابوالرشته

17 ذی الحجه 1436 هـ.ق

1 اکتوبر 2015 م

مترجم: احمد جیبیر «نوری»